

Autor: Karel Veliký

„Chceme-li načrtnout povšechnou podobiznu Čecha, musíme především povědět, že jako všichni Slované je hluboce individualistický, ale že jeho individualismus je jiný než u Francouze nebo u Angličana. Slovanu se v jádře příčí princip autority. Ať přichází odkudkoli, autorita je mu trapná, a je mu nesnesitelná, vyvěrá-li z lidí jeho vlastního prostředí. Demokratičnost Slovana, zabarvená anarchií snílka, je cit prostoduchý, selský a patriarchální s příměskem mystičnosti a religiosity. Slovan je stoupencem rovnosti ve smyslu prvních křesťanů. U něho, zotročeného, jako byli kdysi učedníci Nazaretského, zrodilo se bratrství, právě tak jako u nich, ze společné bídy.

Slované mají nejeden rys povahový vtištěný staletým poručníkováním cizích pánů. Jsou spíše nestálí, uhýbaví a také proměnliví, jako vůbec lidé, v nichž se nemohl rozvinout cit individuální odpovědnosti pro nedostatek odpovědnosti národní. Jsouce lidmi prvního popudu a hned hotoví vzplanout, přecházejí zase snadno do nejtíživějších nálad trudné mysli. Tato velká etnografická rodina nemá vždy v gestu a v činech oné přímosti, jakou mají ti, kdo nepoznali inkvizice

samozvaných vlád. Ráda komplotuje a je do sebe uzavřená, protože je nedůvěřivá. Nejsou to však, opakujeme, vady organické. Třeba v nich spíše vidět nezbytné důsledky dějin slovanských zemí. O tom nám podává důkaz Černohorec. Ač málo vzdělán a vždy hotov dát promluvit prachu, je tento d'Artagnan z hor – jemuž dávno již vrácena svoboda národní, když ne politická – loajální a otevřený i slova spolehlivého.

Čech je Slovan, u něhož nejvíce byly opraveny záporné stránky rasy výchovou západnější a též promyšlenějším a nedůtklivějším vlastenectvím. Nabyli-li ve škole trapičského Germána nepopěrných vlastností, čerpal z krásných dějin, jež mu vypráví starobylá stověžatá Praha (kterou ovšem nechali zbudovat neslovanští panovníci německými a italskými architekty), odvahu se mu postavit a se proti němu držet. Vzporování Čech ve spáru orla Habsburků zůstane jako zázračné poučení a živý důkaz, že myšlenky vlastenecké, jako kterékoli jiné, nezabiješ bajonety. Německý příklad nebyl lidu českému na neprospěch. Tím, že jej napodoboval, stal se méně nepraktickým než jeho bratři ruští, polští nebo hrvatští, je i mnohem klidnější a rozvážnější než oni. Průmysl zabral u něho místo, jakého u Slovanů právě jmenovaných nemá (ovšem hl. díky podnikatelské žido-německé buržoazii).

V čem však Čech zůstal po vítce slovanským, je jeho náklonnost k apoštolování. Tato rasa se vyznačuje mesianismem. Ten se, jak vidíme, zmocňuje až i izraelitských proletářů ruských, ani chtí vnutit světu sociální všelék bolševictví. Čech této chvíle chce se obětovat jen pro svět slovanský."

✱

Takto nás v pařížském listu *Le Temps* z 17. července 1919 charakterizoval francouzský spisovatel Charles Rivet, aby své krajany stručně seznámil s novými exotickými spojenci Francie, sídlícími až kdesi za Huny-boši, tedy daleko za Rýnem, jenž odedávna vyznačoval hranici Západu. Sám při tom, zdá se, čerpal snad z historického popisu **Ernesta Denise**? Článek byl přetištěn i v našich denících a odtud jej do své, později knižně vydané, přednášky *Kdo byli naši předkové, co jsme po nich v sobě zdědili* (1921) převzal profesor Jan Peisker. Ten Rivetovu zprávu srovnává s popisem z Maurikiova *Strategikonu* ze 6. století, v němž byzantský císař, „Tacitus Slovanů“, jednu kapitolu nazval „Jak třeba válčit se **Slovany**, Anty a podobnými národy“. Mj. se zde praví: „Ježto nemají vládců a vespolek sebe nenávidí, neznají ani bitevního šiku... Ve smlouvách jsou věrolomní a nestálí venkoncem, strachu spíš než darům povolující, neboť vznikne-li mezi nimi různost mínění, buď se neshodnou anebo shodnou-li se, druzí ihned usnesení přestupují, ježto všichni navzájem na sebe nevraží a nikdo nechce ustoupit druhému... A proto je mezi nimi mnoho říksů (tj. drobných pohlavárů) a jsou nesvorní mezi sebou, tož nebylo by nemístno, získávat některých z nich buď přemlouváním, či dary, a to hlavně těch, kteří jsou blíže hranic, a na ostatní dotírat, aby nepřátelství proti všem nezpůsobilo jejich sjednocení neboli jedinou vládu..." (Celou zprávu,

kde nechybí ani uznané řádky, např. že „k cizincům jsou laskaví, zajatců nedrží ve věčné porobě jako národové ostatní a ženy jejich cudny jsou nade všechnu přirozenost lidskou,” podává J. Niederle, *Život starých Slovanů* I/1, str. 27 v překl. prof. Groha.) Peiskerovi je to dokladem, že „náš národní charakter nezměnil se za posledních tří pětistiletí v pranicem“. Rivetův příklad bojovných Černohorců, které „po staletí utlačenému a zakřiknutému českému lidu“ tolikrát dával za příklad náš Josef Holeček (viz jeho *Černohorští junáci*), smetá tím, že ti jsou „Slovany jen po jazyku“ a určuje v nich potomky divé turánské rasy: „Černohorci nic nemají společného se Srby, natož s ostatními Slovany, a Rivet zaměňuje příčinu s následkem: vady slovanského charakteru nejsou nezbytným důsledkem dějin zemí slovanských, nýbrž právě naopak jsou jejich dějiny nezbytným důsledkem vad slovanského charakteru. Jeho vady a přednosti jsou o r g a n i c k é, po různých předcích od pravěku zděděné!“*

Že takovýto závěr nebyl v nové republice nijak vítaný, je nabitelný. Dnes Peiskerova brožura o původu a stavovsko-rasovém členění Slovanstva spadá do kategorií „dávno překonaného“ a kuriozit, avšak vedle prokazatelných omylů a chyb, vedle sporných a pochybných tezí, obsahuje i nemálo podnětného či přinejmenším zajímavého, což je také dojista důvod, proč se ještě nedávno (2011) dočkala reedice. Nás kupříkladu, v souvislosti se sborníkem Petra Druláka o principu **svrchovanosti**, opět přiměla ke znepokojivým úvahám, na čem tedy jako rodilí Češi jednadvacátého století vlastně máme a můžeme svou (státní) suverenitu zakládat? Na jazyku, na historii, na právním abstraktu? Ale to tu přeci již bylo a jak to po osmatřicátém, osmačtyřicátém i po devětaosmdesátém dopadlo? Nedovolují nám ony „objektivní podmínky“ i „národní charakter“ o jakékoli pravé suverenitě jen snít?

* Poznámka DP: Obdobných příkladů uvádí Peisker vícero. Vzhledem k současné situaci si neodpustíme upozornit ještě na jeden. Východní Slovany charakterizuje letopisec Nestor (rukopis Lavrentijův) k roku 862 slovy:

„Varjagy vyhnali za moře (do „Švédska“) a nedali jim daně i počali sami sobě vládnout, a nebylo u nich práva, i vstal rod na rod, nenáviděli se vespolek a bojovat počali sami proti sobě. I řekli sami sobě: Vyhledejme sobě kníže, jenž by vládl námi a soudil po právu. I šli za moře k Varjagům (které právě vyhnali!), k Rusům, neb tak se zvali ti Varjazi, Rús... I řekli Rusům Čudi, Slované i Kriviči i Vesi: Země naše jest veliká a obilná, řádu v ní však není, i pojdte kňážit a vládnout námi. Tak vybrali se tři bratři, s rody svými, i pojali s sebou všechnu Rús a přišli... A od těch Varjag prozvána Ruská země...”

*Zlutí Pečeněgové útočí na Varjagy, kterým
lodě přenášejí slovanští otroci. V
Konstantinopoli je vykastrují a spolu s
jantarem, kožišinami, medem i jiným
zbožím prodají...*

Načež Peisker konstatuje:

„Uplynulo 1055 let, tato historie opakovala se znovu a lze ji vylíčit týmiž slovy Nestorovými! – Slované ruští svrhli carské jho baltských baronů německých, i počali sami sobě vládnout, ale nebylo u nich práva, i vstal rod na rod, nenáviděli se vespolek, a bojovat počali sami proti sobě. I řekli sami sobě Ukrajinci: Vyhledejme sobě, kdo by námi vládl a soudil po právu. I šli do Brestu Litevského, k Němcům, a řekli jim: Země naše veliká a obilná, řádu v ní však není; i pojdte kňážit a vládnout námi; v hojnosti u nás naleznete, čeho vám třeba nejvíc: chleba! I vybral se generál- feldmaršál von Eichhorn s pluky svými a vtáhl do Kyjeva za nadšeného jásotu lidu slovanského, jenž před ním nesl korouhve s nápisem: Bůh a Němec s námi! Tak věrný zůstal Rus po plných tisíc let až do dneška slovanskému charakteru zděděnému po předcích...“

*Odchyt otrokyň se za staletí přece jenom
zkultivoval: hlásí se samy. Snímek z
předválečného Kyjeva z konkursu na
„hostesky“ do zahraničí.*